

Kanton Ciri
Direkcija za pravo i unutrašnjost
Kantonalno stručno savjetovalište za pitanja integracije

Informacije za nove doseljenike iz inostranstva

Informacije za nove doseljenike iz inostranstva

Sadržaj

- 03 Doseljavanje & pravo za strance** ↗
- 03 Prijava u mjestu prebivališta**
- 03 Uvoz / uvoz ličnih stvari kod selidbe**
- 03 Zakon za strance**

- 03 Učenje & obrazovanje** ↗
- 03 Osnovna škola**
- 03 Gimnazija**
- 03 Privatne škole**

- 03 Porodica** ↗
- 03 Skrb za djecu**
- 03 Porodični doplatci**

- 04 Stanovanje** ↗
- 04 Traženje stana**
- 04 Osiguranje pukućstva / Privatno osiguranje odgovornosti**
- 04 Susjetke i susjedi**
- 04 Kućni red**
- 04 TV, telefon, internet, telefoniranje mobitelom, pristojbe na prijem**
- 04 Pretplata za struju i vodu**
- 04 Odlaganje otpada**

- 04 Kursevi njemačkog jezika & ponude za integraciju** ↗
- 04 Kursevi njemačkog jezika**
- 04 Ponude za integraciju u općini stanovanja**

- 05 Posao** ↗
- 05 Bankovni račun**
- 05 Priznavanje stranih diploma**
- 05 Izbor zanimanja za mlade**

- 05 Zdravlje** ↗
- 05 Hitni slučajevi**
- 05 Zdravstveno osiguranje**
- 05 Osiguranje za slučaj nesreće**
- 05 Apoteka**
- 05 Kućni ljekar / HMO-centar**

- 06 Slobodno vrijeme** ↗
- 06 Prigode u firmama**
- 06 Institucije i udruženja**

- 06 Mobilitet** ↗
- 06 Carinjenje auta**
- 06 Vozača dozvola**
- 06 Registarske tablice**
- 06 Osiguranje za auto**
- 06 Saobraćaj**
- 06 Vinjeta za autoput**
- 06 Sredstva javnog prevoza**

- 07 Socijalna osiguranja** ↗

- 07 Porezi** ↗
- 07 Porez na odbitku**

- 07 Istorija, kultura & politika** ↗

- 08 Ček lista po stizanju**

Informacije za nove doseljenike iz inostranstva

Doseljavanje & pravo za strance ↗

Prijava u mjestu stanovanja

Prijavite se u roku od 14 dana nakon dolaska u Uredu za prijavu boravka. Potrebni su Vam sljedeći dokumenti: pasoš/putovnica ili lična karta, rodni list, vjenčani list, ugovor o radu i ugovor o najmu stana. Sugrađanke i sugrađani iz država EU ili EFTA mogu za dobijanje isprave za strance priložiti i slike za pasoš/putovnicu svih članova porodice. Za novodoseljene osobe iz drugih država je za izdavanje isprave za strance zadužena Služba za migraciju kantona Ciriha.

Uvoz / uvoz ličnih stvari kod selidbe

Ako ste odlučili da živite u Švicarskoj, imate pravo da stvari za pokućstvo, kućne ljubimce i auto uvezete bez plaćanja carine. Carinskoj postaji za ulazak u zemlju je za uvoz navedenog potrebno predati popunjen obrazac «18.44 uvoz ličnih stvari».

Zakon za strance

Savezni zakon za strance je švicarski savezni zakon, koji od 1. januara 2008. reguliše dolazak u zemlju i odlazak iz zemlje, boravak u zemlji kao i naknadno doseljavanje članova porodice u Švicarsku. Osim toga ovaj zakon reguliše poticanje integracije stranaca.

Učenje & obrazovanje ↗

Osnovna škola

Osnovna škola je javna i besplatna škola. U Švicarskoj su kantoni zaduženi za osnovnu školu. U kantonu Ciriha djeca sa četiri godine polaze u vrtić (2 godine). Vrtić je obavezan. Potom slijede primarni stepen (1.-6. razred) i sekundarni stepen (7.-9. razred).

Gimnazija

Ispit za gimnaziju se može polagati u 6. razredu ili u sekundarnom stepenu. Obrazovanjem u gimnazijama se stiče savezno maturovanje svjedočanstvo kojim se može upisati na studij na svim univerzitetima i višim školama kao i na saveznom tehničkim visokim školama.

Privatne škole

Roditelji odlučuju sami o tome, da li djecu žele upisati u privatnu školu. Privatne škole se plaćaju. Ukoliko Vaše dijete pohađa privatnu školu, obavezni ste da to prijavite Upravi za školstvo u Vašoj općini stanovanja.

Porodica ↗

Skrb za djecu

Za predškolsku djecu postoji mogućnost skrbi u jaslicama (cjelodnevnom dječjem vrtiću). Djeca koja pohađaju vrtić ili školu imaju mogućnost da posjećuju dnevne boravke za djecu. Mnoge osnovne škole imaju u ponudi ručak. Sve ponude za skrb djece se plaćaju. U mnogim općinama visina doprinosa zavisi od primanja roditelja i njihove finansijske situacije. Kontaktirajte jaslice ili osnovne škole u Vašem mjestu stanovanja i informišite se o slobodnim mjestima i visini doprinosa.

Porodični doplatci

Svi posloprimaoci i privatni djelatnici, koji žive u Švicarskoj, imaju pravo na porodične doplatke. Za djecu do 16 godina starosti primete dječji doplatak u visini od 200 franaka mjesečno po djetetu. Za djecu od 16 do 25 godina, koja se nalaze u izobrazbi, primete doplatak u visini od 250 franaka mjesečno po djetetu. Zahtjev za porodični doplatak podnosi se kod svog poslodavca. Raspitajte se i da li imate pravo na dječji doplatak za Vašu djecu, koja žive u inostranstvu.

Informacije za nove doseljenike iz inostranstva

Stanovanje ↗

Traženje stana

Stan možete tražiti u dnevnim novinama ili na internet portalima. Kada nadjete odgovarajući stan, zakažite termin da pogledate stan koji Vas interesuje. Termine za obilazak stana često možete naći već i u oglasu. Ukoliko stan odgovara Vašim potrebama, popunite odmah na licu mjesta obrazac za prijavu. O iznajmljivanju stana odlučuju osoba koja stan iznajmljuje ili administrativna uprava stana. Na području Ciriha nema mnogo praznih stanova, stoga je preporučljivo da tražite i u okolnim mjestima.

Osiguranje pukućstva / Privatno osiguranje odgovornosti

Osiguranje pukućstva i privatno osiguranje odgovornosti u Švicarskoj nisu obavezni, ali se preporučuju. Osiguranje pukućstva preuzima štete nastale na pukućstvu požarom, poplavom, elementarnom nepogodom, kradjom i razbijanjem stakla u okviru osiguranog iznosa. Privatno osiguranje odgovornosti preuzima ljudske i materijalne štete, prouzrokovane od strane osigurane osobe.

Susjetke i susjedi

Kada uselite u novi stan, predstavite se svojim novim susjetcama i susjedima. To je rado vidjeno i otvara Vam mnoga vrata.

Kućni red

Pravila kao što su noćni i podnevni mir, korištenje zajedničkih prostorija (ulaz, stubište, praona rublja itd.) su opisana u kućnom redu.

TV, telefon, internet, mobilni, priszojbe na prijem

Prijavite se kod nekog ponuđača za tv, telefon, internet i mobilni. Potrebni su Vam Vaša isprava i dozvola za boravak. Veći ponuđači u Švicarskoj su Swisscom, Sunrise, Cablecom i Orange. U Švicarskoj svako domaćinstvo plaća radio i televizijsku pristojbu. Prijavite se kod Billag AG.

Pretplata za struju i vodu

Račun za struju, vodu i odvod dobivate od opskrbnih poduzeća.

Odlaganje otpada

Otpad se odlaže odvojeno. Prodajna mjesta primaju natrag PET (plastične) flaše, baterije i plastičnu ambalažu. Po općinama postoje sabirna mjesta, gdje možete odložiti staklene flaše, aluminijske konzerve i drugi koristan otpad. Papir i karton se kupe odredjenim danima ispred kuće. Kućni otpad se baca u vrećama, koje se kupuju. Možete ih kupiti na kasama supermarketa ili na poštanskim šalterima. Mnoge općine šalju kalendare za otpad, u kojima stoje podaci o sabirnim mjestima i vrijeme odvoza.

Kursevi njemačkog jezika & integracione ponude ↗

Kursevi njemačkog jezika

Pitajte Vaše poznanike ili radne kolege, da li Vam mogu preporučiti neku školu za Vaš kurs njemačkog jezika. U integracionoj službi Vaše općine se možete posavjetovati o odgovarajućoj ponudi. U mnogim općinama postoje subencionisani kursevi njemačkog jezika uz besplatnu skrb djece.

Ponude za integraciju u općini stanovanja

Raspitajte se u općinskoj upravi o ponudama za integraciju u svom mjestu prebivališa. Mnoge ponude su usmjerene posebno ka djeci i porodicama. Važno je da Vi i Vaša djeca brzo dodjete u kontakt sa jezikom koji se u Vašem području govori.

Informacije za nove doseljenike iz inostranstva

Posao ↗

Bankovni račun

U Švicarskoj se plaća uplaćuje direktno na račun. Račun možete otvoriti u banci ili u pošti. Potrebni su Vam isprava i boravišna dozvola.

Priznavanje stranih diploma

Strane diplome se priznaju u državnoj upravi ili instituciji. Zavisno od zanimanja i druge uprave mogu biti nadležne za priznavanje.

Odabir zanimanja za mlade

Savjetnice i savjetnici za zanimanje podržavaju učenice i učenike u odabiru zanimanja. Ko želi individualno savjetovanje, treba da se prijavi kod regionalnog informacionog centra za izbor zanimanja BIZ.

Zdravlje ↗

Hitni slučajevi

U hitnim slučajevima možete nazvati hitnu pomoć ili direktno otići u hitnu neke bolnice.

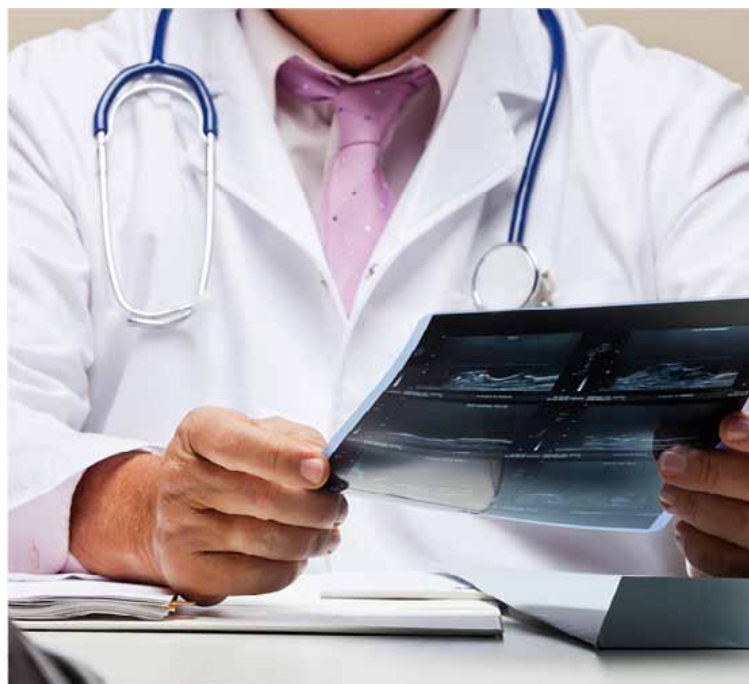
- Policija 117
- Vatrogasci 118
- Hitna pomoć 144
- Trovanje 145

Zdravstveno osiguranje

Sve osobe koje žive u Švicarskoj moraju imati zdravstveno osiguranje. U Švicarskoj postoji preko 80 osiguranja, koje za osnovno osiguranje nude iste usluge. Sklopite čim prije ugovor sa nekim osiguranjem, jer doprinos za osiguranje plaćate od mjeseca dolaska u zemlju i kada ugovor sklopite tek kasnije. Dužni ste da u roku od tri mjeseca uredno za prijavu boravka u Vašoj općini podnesete dokaz o zdravstvenom osiguranju. Osobe sa ograničenim finansijskim mogućnostima imaju pravo na umanjenje doprinosa za zdravstveno osiguranje.

Osiguranje za slučaj nesreće

U Švicarskoj su službenici sa sedmičnim radnim vremenom od najmanje 8 sati preko poslodavca automatski osigurani za slučaj nesreće na poslu i van posla. Samostalni djelatnici i nezaposleni (npr. domaćice, domaćini, djeca, studenti, umirovljenice i umirovljenici) se u okviru svog obaveznog zdravstvenog osiguranja osiguravaju za slučaj nesreće.

Apoteke

Apotekarke i apotekari su dobro usavršeni stručnjaci, koji Vas kod bolesti mogu posavjetovati, preporučiti Vam lijek ili Vas uputiti ljekaru.

Kućni ljekar / HMO-centar

Kućne ljekarke i ljekari su zaduženi za osnovno medicinsko snabdijevanje i po pravilu prvi, kojima se u slučaju bolesti ili nesreće obraćate. Zavisno od zdravstvenog osiguranja kod kojeg ste osigurani, morate prvo nazvati informacije Vašeg osiguranja ili otići u HMO-centar Vašeg osiguranja. HMO je model zdravstvenog osiguranja, po kojem se osiguranci obavezuju, da će u slučaju bolesti uvijek prvo otići kod određenog ljekara ili u HMO-centar osiguranja.

Informacije za nove doseljenike iz inostranstva

Slobodno vrijeme ↗

Prigode u firmama

Pitajte radne kolegice i kolege, kako provode slobodno vrijeme. Posjećujte prigode u slobodno vrijeme, koje organizuje Vaš poslodavac..

Institucije i udruženja

Možda u Vašem prebivalištu postoje biblioteka, porodični ili kulturni centar. Posjećujte ta mjesta i srećite se na taj način sa sugradjankama i sugradjanima Vaše općine. Još jedna mogućnost da upoznajete druge ljude i da se integrišete u društvo je članstvo u nekom sportskom ili kulturnom udruženju. Pitajte u općinskoj upravi da Vam daju listu udruženja. I u nekoj drugoj općini možete da se učlanite u udruženja.

Mobilitet ↗

Carinjene auta

Vozila spadaju u uvoz ličnih stvari i ne podliježu plaćanju carine. Carinskoj postaji je potrebno priložiti: saobraćajnu, boravišne papire i obrazac «18.44 uvoz ličnih stvari».

Vozačka dozvola

U roku od godinu dana stranu vozačku dozvolu morate prepisati u švicarsku vozačku dozvolu. Sa popunjenim zahtjevom, Vašom stranom vozačkom dozvolom i Vašom boravišnom dozvolom možete otići u saobraćajnu službu ili u ured za prijavu boravka u Vašoj općini stanovanja. Raspitajte se da li trebate završiti kontrolnu vožnju. Gradjanke i gradjani iz EU država su oslobođeni te kontrolne vožnje.

Registarske tablice

Obavezni ste da u roku od godinu dana zamijenite registarske tablice. Javite se saobraćajnoj službi radi pregleda Vašeg vozila. Uz to Vam je potrebna saobraćajna u originalu i dokaz o švicarskom auto osiguranju.

Auto osiguranje

Sva vozila registrovana u Švicarskoj moraju imati osiguranje od lične odgovornosti.

Saobraćaj

Na autoputu je ograničenje općenito 120 km/h, na autocestama 100 km/h, na glavnim i sporednim ulicama izvan naseljenih mjesta 80 km/h i u naseljenim mjestima 50 km/h. Na svim cestama je desni saobraćaj. U kružnom toku vozilo koje je u kružnom toku ima prvenstvo prolaza. Obavezni ste pridržavati se saobraćajnih pravila i propisa brzine. Policija vrši stalne kontrole.

Vinjeta za autoput

Za autoput Vam je potrebna vinjeta. Cijena vinjete za autoput iznosi 40 franaka godišnje i morate je najkasnije do 31. januara nove godine propisno staviti na vjetrobransko staklo.

Javna prevozna sredstva

Švicarska savezna željeznica SBB dnevno prevozi preko milion putnika na svojoj tračničkoj mreži. U ZVV (ciriški saobraćajni savez) su sva javna saobraćajna poduzeća u kantonu Cirihi udružena. ZVV područje je podijeljeno u zone. Sa važećom kartom, poništenom za odgovarajuću zonu i vrijeme, možete se koristiti svim javnim prevoznim sredstvima.

Informacije za nove doseljenike iz inostranstva

Socijalna osiguranja ↗

Švicarski sistem socijalnog osiguranja je podijeljen u tri stuba. Prvi stub su starosno osiguranje i obiteljsko osiguranje AHV i invalidska penzija IV. AHV nadoknadjuje dio primanja kod starosti ili smrti posloprimaoca. Invalidsku penziju IV primaju osobe sa zdravstvenim hendikepom. Drugi stub je preventivno osiguranje po osnovu posla BVG (penzionarna kasa). Svi zaposleni, koji imaju godišnju zaradu od minimalno 21'060 franaka (stanje od 1.1.2013.) su obvezno osigurani. Svrha je da starije osobe, članovi porodice i invalidi uz AHV-penziju mogu da održe životni standard. U treći stub spada dobrovoljno, individualno osiguranje za starost (privatno osiguranje), gdje dobrovoljno i individualno možete štedjeti za starost. Privatno osiguranje služi mogućnosti održavanja naviknutog životnog standarda i u starosti.

Porezi ↗

Porez na odbitku

Zaposlenim strancima koji su u posjedu vize zvane Niederlassungsbewilligung B porezi se odbijaju direktno od plate (porez na odbitku). Ako godišnje zaradujete više od 120'000 franaka u brutu, morate dodatno predati i godišnju poreznu izjavu. Već plaćeni porez na odbitku će Vam biti odbijen. U internetu možete naći podsjetnike na raznim jezicima.

Istorija, kultura i politika ↗

U Švicarskoj se govori njemački, talijanski, francuski i reto-romanski jezik. Osim po jeziku, ljudi se zavisno od dijela u kojem žive, razlikuju i po mentalitetu. U Švicarskoj se polaže puno pažnje vrlinama kao što su red i tačnost. Mnoge se stvari potvrđuju napismeno; vrlo je bitno uredno čuvanje dokumenata. Osobine kao što su ljubaznost i poštovanje su Švicarcima jako bitne. Da bi suživot funkcionisao, potrebno je držati se propisa i pravila. Švicarska je polu-direktna demokratija podijeljena u 26 kantona.

Sve informacije su bez jamstva.

Informacije za nove doseljenike iz inostranstva

Ček lista po dolasku

Neposredno po dolasku

- Prijaviti se na kurs njemačkog jezika
- Prijaviti se na ured za prijavu boravka u mjestu boravka
- Carinjenje ličnih stvari
- Prijaviti djecu u školu
- Sklopiti zdravstveno osiguranje i osiguranje za slučaj nesreće
- Otvoriti račun u banci ili pošti

U toku prvih mjeseci

- Predati uredu za prijavu boravka dokaz o zdravstvenom osiguranju
- Provjeriti pravo na dječiji doplatak za djecu koja žive u inostranstvu
- Prijaviti telefon, tv, internet i mobilni
- Prijaviti se za pretplatu za tv i radio

U toku od godinu dana

- Zamijeniti vozačku dozvolu
- Sklopiti osiguranje za auto
- Pregled vozila
- Zamjena registarskih tablica

Preporučljivo

- Osiguranje pokućstva
- Privatno osiguranje od odgovornosti
- Pravno osiguranje
- Provjeriti pravo na plaćanje umanjenog doprinosa

Pojedinosti možete naći u ovoj brošuri i na web stranici

www.integration.zh.ch

Kantonale Fachstelle für Integrationsfragen

Neumühlequai 10
Postfach
8090 Zürich

Telefon 043 259 25 31
E-Mail integration@ji.zh.ch
www.integration.zh.ch